

Vd
2093

vi.

Vera, & Commoventes
RATIONES,
QUÆ
REIPUBLICÆ CONFOEDERATÆ

Dederunt motivum ad disapprobandam
Pseudo-Electionem

STANISLAI
LESZCZYNII,
ET

*Salvandam communem Libertatem, & Salutem publicam
per viam liberæ, & ab omni privato studio*

Alienæ Electionis,

Serenissimi, ac Potentissimi

AUGUSTI III.
REGII PRINCIPIS
POLONIÆ,
ET

ELECTORIS
SAXONIÆ,

In Regem Regni Poloniæ, & Magnum
Ducem Lituaniæ,
Dominumque annexarum Provinciarum,
ad idem Regnum spectantium,

in Regem Regni Poloniae & Magnam
Ducem Lituaniae
Ducemque Moscoviae & Prussiae
et totius Regni Poloniae

Ost luctuosam, & omnium ferè
sæculorum sensibilitate nunquam
satis deplorandam mortem, placi-
dè nunc in DEO quiescentis Se-
renissimi, ac Potentissimi Polo-
niarum **REGIS AUGUS-**

TI Ildi, Domini nostri Clementissimi, nemo
gnarus actorum negabit, quòd vitio, & labe quadam
in Vicario Ministerio Regni erat veluti emortua om-
nis pietas, fides, amor boni publici, & publicæ sa-
lutis, libertatisque sollicitudo.

In quorum locum præoccupaverat animos Præ-
dominantium sub interregno inauditus à condita Re-
publica fastus, & arrogantia: itidem avaritia pessim-
um Reipublicæ malum privata studia publicis an-
teponens commodis.

Ex quibus vitiosis fontibus processit genesis ma-
lorum in Republica, nempe: oppressio avitæ liber-
tatis, & æqualitatis à prævalente, & plus quàm civi-
lia audente Domo Potociana, Eique annexarum af-
fidatorumque publica consilia ad suum arbitrium pri-

vatum dirigentium, quamvis in æquali Republica de jure, & justitia, par in parem nullam possit exercere potestatem.

Hinc quoque emerfit everfio fundamentalium legum Reipublicæ, quæ præcipuè consistunt in observantia, & conservacione liberi juris vetandi, à quo falus publica, totaque pendet libertas.

Ex eodem vitiorum fonte pullulavit ultimariè violentissima impositio in Regimen, & Regnum Personæ invisæ STANILAI Lefzczynski, contra quam non solum leges Patriæ, & expressissimæ Constituciones Regni, sed insuper pacta cum vicinis Potentiis fœdera Reipublicæ apertissimè reclamitabant.

Longum esset exponere dolosas artes, quibus hæc gravis Reipublicæ factio usa fit, ad eludendam, & infringendam liberam Regis Electionem, & erigendas pravas machinationes suas.

Probat ejus rei fidem statim ab initio Interregni tempore convocationis in ordine ad designandum tempus Electioni novi Regis conflata à Primante Regni, Ejusque adhærentibus, corruptissima confœderatio. In qua ad elusionem, & defraudationem Jurium, Libertatúmque Regni, conducto ex Gallia auro, partim emebantur, partim verò vi, & comminationibus necessitabantur animi liberrimæ gentis Polonæ ad juratoriam obligationem dolosissimis conceptam terminis de non eligendo alio Rege, nisi indige-

digena, quæ eadem captiosa, & fraudulenta præscriberet Confœderatio.

Patet autem palam publicissimè dolus, & supplantatio, quâ versùs Ordines Reipublicæ idem Primas Regni usus sit, cùm non solum Statum sæcularem ad puncta confœderationis non approbata acceptanda juramento compulerit, sed etiam Episcopos vi eadem factionis Authoritatem, & Prærogativas lege sibi conceptas jurare coëgit, adeò ut, si Primas Regni contra Leges per scissionem, vel in damnum Patriæ in Electione aliquem ex Candidatis in Regem nominaret, succedentibus ordine, & honore Episcopis conformiter ad antiquas Constitutiones ad evitanda Reipublicæ mala non esset liberum in derogationem Jurium Primatis Regni salvare Patriam, & alium Reipublicæ salubriorem, & magis proficuum Candidatum in Regem nominare.

Apparet etiam Eiusdem Primatis astus, quòd, etiamsi in Confœderatione fecerit sponsionem, se non alium Candidatum velle nominare in Regem, nisi qui unanimi consensu, & nemine contradicente ab Electore Populo fuerit electus; attamen hoc maximi momenti punctum, à quo securitas liberæ Electionis, & publica pendet salus, non inseruit Rotæ juramenti sui, quamvis è converso Episcopi in hunc finem jurare debuissent, quòd Jus Primatiale non violabunt, & in casu scissionis nullum Candidatum nominabunt.

A 3

Quod

Quod verò attinet oppressionem, & præjudicium communi Libertati, in libero Regno Nostro ab eodem Primate illatam, potuitne unquam luculentius, & fatalius existere exemplum, quàm, dum præfatus Primas Proceres Regni, variósque Districtus, & Palatinatus Poloniae, & Magni Ducatus Lituaniæ pro manutenenda libera Regum electione contra Convulsores Jurium, & avitarum libertatum trans Vistulam amnem Varaviae ad Pragam translatos, & violentæ, adeoque illegitimæ pseudo-electioni Varaviensi è diametro contrarios ad unionem animorum, & consiliorum secum per Delegatos ex Senatu, & Equestri Ordine invitaret, & ea ipsa Legatione pro parte notabili Reipublicæ contrarium sentiente agnovisset, quod non expectata relatione Illustrissimorum Deputatorum de resolutione Confratrum veluti in apertam postpositionem, & prostitutionem æqualium sibi concivium, & in convulsionem liberæ electionis ad nominationem Pseudo-Electi sui processerit, & explosis tormentis armamentariis in signum peractæ violentissimæ electionis partem læsam, & oppressam Reipublicæ veluti ad vindictam sublatorum cardinalium Jurium Reipublicæ concitaverit.

Tali igitur facto factiosus Regni Primas, Eique annexi, Fœderatîq; STANISLAO Leszczyński straverunt iter ad Regni Diadema. Quem ut fortiori fundarent fundamento, placuit abuti Sacratissimo vinculo,

lo, quod in mentes animósque mortalium Religionis motivò vel maximè prædominatur, scilicet: *obligatione juratoria*. Cujus tamen invaliditas exinde patere potest: quòd plurimos ad Comitìa convectionis congregatos, ad præstandum hocce Juramentum coactè, dolosè, sive subreptitiè, & planè temerè induxerint. Et quidem *coactè*: quia ex utroque ordine cives Regni metu mortis, & comminatione confiscandorum bonorum, Honorúmque, & Ministeriorum privatione ad juramentum impulerunt. *Dolosè, & subreptitiè*: quia Rota Juramenti referebatur ad puncta Confœderationis, quorum tenor ab Ordinibus Regni non erat generaliter approbatus. *Temerè*: quia inducebantur animi ad invocandum nomen DEI Omnipotentis in vanum, stringebantúrque jurare in præjudicium Legum, in damnum Reipublicæ, & in præjudicium salubrioris Patriæ Candidati, qui salva, & externa pace, & tranquillitate Reipublicæ, liberè, sinè ulla vi, & coactione eligi potuisset; adimebatúrque Electori Populo libera voluntas eligendi Regem ad arbitrium, & beneplacitum suum, in qua vis, basis, & fundamentum *Communis Libertatis* verè, & unicè consistit.

Reclamabant confestim generosæ pro tuendis Immunitatibus Regni mentes, quibus lumen rationis, & cognitio Statûs Reipublicæ concessit nôsse mysteria huic communi Libertati præjudiciosissimæ, & fraudulentæ actionis; & ut torrenti hujus perniciosæ facti-
onis

onis resipiscerent, in subscriptionibus ejusdem instrumenti Confœderationis apposuerunt: necessarias præcustoditiones, & salvas, remittendo approbationem hujus extorsivi, & dolosi Juramenti ad generalem Palatinatum, & Districtuum in Campo Electorali concursum.

Sed parùm hæc per contemptum, & calcata Jura procedentibus obsistere potuerunt; etenim appropinquante tempore Electioni Regis dicato, nulla in corrupto, & prævaricato Primæ Regni interpositarum contradictionum habita fuit ratio, nulla datarum instructionum nunciis à Districtibus, & Palatinatibus Electioni STANISLAI Leszczyński apertissimè contradicentibus fuit apprehensio.

Nihil valuere fortissimæ rationes, nihil moverunt animos in præceptis ruentium promulgatæ per typum clarigationes vicinarum Potentiarum, se etiam vi armorum obstituros, nè à Cliente Gallici Imperii, & Suecorum Turcarumque fœderato, cui jam olim nocivus Reipublicæ, & ejus fœderatis cum prædictis Potentiis Tractatus intererat, Polonici Regni Thronus præoccuparetur.

Nulla adjiciebatur fides constantibus relationibus de copiis militiæ Moscovitici Imperii, asserentibus, illas jam actu limites Regni Poloniæ subintrasse, & citatis passibus accelerare, ut fœderi, & Guarantiæ suæ jam olim contra illegitimum ambitum, & attentata e-

jus-

jussdem STANISLAI Leszczynski cum Republica interpositæ satisfaceret.

Imò, quod vix dictu credibile, eò processit obstinata, & tranquillitati totius Christianitatis inimica factio interregiæ Potestatis, ut literas Serenissimæ Imperatricis Moschovitici Imperii cum omni amicabili præcautione eo intuitu ad Serenissimam Rempublicam Polonam scriptas in sequiorem torqueret interpretationem, & variis afficeret acclamationibus, ut auditoribus verum rei adimeret intellectum.

Nihil ultimariè profuère interpositæ numerosissimæ à Senatu, & Equestri Ordine, imò ab integris Palatinatibus, & Districtibus protestationes, & manifestationes, de ruptis legibus, & infracta libera electione, de violatis fœderibus cum vicinis Potentiis, & perturbata pace, & tranquillitate interna, & externa Reipublicæ dolentissimè conquerentium, & à violento, dolofo, & perniciosissimo electionis actu publica consilia in liberiolem, & tutiorem locum transferentium.

Pars enim imperiosa, & legifraga Reipublicæ invertendo omnia, quæcunque jus, mos, & Libertas in Libero, & Electio Regno, longo annorum usu stabiliverat, violavit imprimis Patria jura, & consuetudines, denegando in campo Electorali comparitionem Oratoribus extraneorum Principum, studia, & desideria Principalium suorum exponere jus habentium.

Eundem commisit errorem, non admittendo pro-

B

posi-

positiones Candidatorum ad Regni Coronam, dolosissimo fine, nè Elector Populus, de commodis, & incommodis, quæ Reipublicæ exinde provenire possint, informatus, necessarias in Electione Regis, & præferentia Candidatorum mensuras capere possit.

Violavit ultimariè pretiosissima, & Cardinalia Jura Libertatis, & propriam juratam confœderationem, dum arrogata sibi absoluta quadam potestate contra jus æquitatis, & æqualitatis, in apertissima Reipublicæ scissioni die 12 Septembris processit ad nominationem sui Electi ediditque in lucem hætenus occultatam in favorem Gallicæ factionis machinationem, imponendo liberrimæ Nationi Polonæ, postposita parte Reipublicæ contrarium sentiente, pro Rege, & Rectore Regni STANISLAUM Leszczyinium Indigenam, & Patriotam quidem, sed ob rationes infra allegandas expressissimis Constitutionibus Regni proscriptum, & pro hoste Patriæ declaratum, atque ex ratione pactorum fœderum Reipublicæ cum vicinis Amicis Potentiis sine infractioe pacis, & concordia cum hisdem ad Gubernacula Regni nunquam admissibilem.

Quæ omnia ad liquidum patere possunt, primò ex Constitutione Lublinensi 1703. anni, itidem ex Confœderatione Sandomiriensi anni 1704. quæ generali congressu sive Consilio magno Varfaviensi sub Anno 1710. plenam nacta est confirmationem; in eaque præsens Celsissimus Primas Regni pro tunc Episcopus Culmensis solenni in facie Statuum Reipublicæ præstito Juramento ipse eundem

STA-

STANISLAUM Leszczynium tanquam à Corona Sue-
tica Reipublicæ intrusum Pseudo- electum in ævum pro
incapaci, & inhabili ad Coronam Regni Poloniae jurata
expunxit fide.

Ultimariè Constitutio Anni 1717. Tractatus Varfa-
viensis tractans de *indulgendo beneficio amnestiæ Stanisla-
o Leszczynio*, & his, qui cum eo extra limites Regni comora-
bantur, expressissimè præcavet, quòd, nisi hi tumultuarii,
& crimine perduellionis notati cives in spatio trium men-
sium ad Rempublicam sint reversuri, illos communi Li-
bertate amplius in Republica Polona gaudere non posse,
& ideo in casu non resipiscentiæ in eadem Constitutione
salva executio pœnarum in legibus expressarum contra
eosdem omnino est reservata, quæ postea Comitibus Grod-
nensibus Anno 1718. in toto approbata fuit.

Jam verò est, quod æquo judicio Orbis, & justæ Rei-
publicæ indignationi subesse debeat: quòd, dum idem
Primas Regni in nuperis Comitibus Convocationis jurata
sua Confœderatione omnes jure victos arceret à Campo
Electoralis, & Regis electione, ipse imprudenter, & incon-
sideratissimè contra antiquiores, & recentior latas Leges,
ipsamque Confœderationem suam in nupera Pseudo-ele-
ctione Varlavienfi personam ejusdem Leszczynii sub gra-
vissimo nexu Juris existentem, quem Respublica, tanquam
Socium, & Fœderatum hostem Patriæ, usurpatoremque
alieni Throni tot repetitis Constitutionibus in multifariis
Conventibus Regni proscripsit, & condemnavit, comu-
niquè

nique Patriæ Libertate interdixit, Regno Poloniæ pro Rege, & Rectore ausus sit obtrudere!

Utque compleret intervertere Jura, & consuetudines Regni, Eundem STANISLAUM Leszczygium sub ipsam Electionem ex Gallia conduxit Varſaviam, ut in præſentia partes factionis ſuæ eò fortiùs augere, Electionémque ſuam promovere poſſet, poſtpoſitis Legibus Patriis, quæ Candidatis ad Regnum propè Electionem commorari expreſſiſſimè interdicit.

Hæc itaque communem Libertatem, Dignitatem, Jura, & ſecuritatem Reipublicæ evertentia, attentata imperioſi Vicariatûs Regni Rempublicam ultro in tempeſtates, & in deteſtabilia pericula protrudentia moverunt animos confœderatæ Reipublicæ, ut exemplo Majorum Suorum arriperent media de reſtituenda tranquillitate publica, & de erigenda, & vindicanda proſtrata, & conculcata avita Libertate, & maximè ea, quæ eſt baſis omnium Libertatum Noſtrarum, ſcilicet: de everſa libera Regis Electione, ſtantibus tot millenis contradicentibus.

Igitur poſt interpoſitam rite, & in tempore manifeſtationem, dum locus ordinarius in Campo Electorali cædibus, & injuriis ſæviens in Confratrum ſuorum voluntates factus ſit veluti opprobrium, & ſcopulus Libertatis; Pars læſa, & oppreſſa Reipublicæ tranſtulit conſilia publica in liberioſam, & tutioſam à tumultibus, & perſecutionibus locum, trans Viſtulam amnem, ut Phariſalicos cum Confratribus ſuis evitaret conſlictus, indulgèretque ſpatium

tium maturiori deliberationi. Ubi superatis DEO auxiliante periculis, & hostilitatibus tyrannicæ persecutionis adversæ partis, à qua usque ad confinia Lituaniæ erat hostilibus cædibus, & lanienis propulsa, tandem die 5. Mensis Octobr. in anno currenti nondum elapso spatio 6. hebdomadarum Comitii Electionis de Lege præscripto, in tempore, quod convulsos Patriarum Legum præcoci, & perimenti facto suo temerè interruperant, reassumptis consiliis processit ad liberam Electionem, ut errores Confratrum, qui contra Jus scriptum evidens, & contra voluntatem liberam æqualium sibi Conciviū auctoritatem imponendi cōmuni Nobilitati Regem sibi appropriare voverunt, corrigere, & labentia Privilegia Libertatis postliminò firmare posset.

Itaque dum tentatis acriter mediis ob sublatum præcipitanter die 16. Septembris pontem in Vistula fluvio, quem propter cōmeatum, & cōmunicationem consiliorū cum Districtibus, & Palatinatibus Lex, & consuetudo ad ultimum Comitiorum Electionis determinium, spatium 6. hebdomadarū continentium, in plena integritate conservare constituit, & ob continuatas ab adversa parte crudelissimas hostilitates nullus ad reoccupandum usitatum Electionis locum inter Varfaviam, & Volam daretur modus, non in loco, sed in re, & uniformibus consiliis, more, & exemplo Majorum Suorum Libertatibus, & Juribus suis quærendo salutem; ità distante, & inspirante gratia Divina, in Campo Electorali ad Kamiennam liberis, & concordibus

dibus suffragiis sub prudentissima nominatione Illustrissimi, & Reverendissimi Domini Stanislai Hosii, Episcopi Poznaniensis in frequentissimo Illustrissimi Senatûs, & Regni Ministrorum Comitatu, dirigente pro tunc Rotam Equestris Ordinis Illustrissimo Domino Poninscio Instigatore Regni, non per calcata jura vetandi fatali Varfaviensis Pseudo-Electionis exemplo, sed præmissa trina per Palatinatus, & Districtus interrogatione, nemine contradicente, imò omnibus applaudentibus, pars antiquas Libertates, Inunitates, & Jura Regni manutenens Serenissimū Principem, & Dominum, Dominum FRIDERICUM AUGUSTUM, Principem Regium Poloniae, & Electorem Saxoniae, in Regem Poloniae, & Magnum Ducem Lituaniae, annexarumq; Provinciarum Dominum, sub Nominе AUGUSTI III. feliciter elegit, & nominavit.

Et quemadmodum hæc pars de Republica recte sentiens, hunc pium, justum, fortem, & magnanimum Principem in Tutorem, & Vindicem Libertatum, Inunitatum, & Jurium suorum firmiter constituit, ita pro defensione communi, & tuitione Serenissimi Electi Sacro-Sancto, & strictissimo Confœderationis Vinculo se se Eidem Serenissimo Regi Electo obstrinxit, fortunas, sanguinem, & vitam pro tuenda fide, Electo Rege, & Lege, fideli oblatione immolando, constituitq; sibi in Directorem præfatæ Generalis Confœderationis, Eundem Illustrissimum Instigatorem Regni, qui Comitii Electionis ex Provincia Majoris Poloniae, tanquam Director, & Mareschalcus Ordini Equestri feliciter præfuerat.

Tra-

Traxit animos Reipublicæ Confœderatæ in Venerationem, & Electionem hujus Magnanimi Principis:

Prius vera, & constans erga Religionem Orthodoxam Romano-Catholicam propensio, distinctissimæ Heroicarum Virtutum Qualitates;

Regalis, & Majestuosus Augustissimi Sanguinis splendor, innumeris originibus de Stirpe Jagellonica derivans, adeoque nativo amore, & correlatione ad tuendum, & protegendum decus Polonæ Libertatis propendens, & ex hac ipsa ratione pro Vero Piasto Indigena Polono ab omnibus impartialibus Compatriotis jure merito venerandus.

Militavit pro eodem Principe edocta à Parente, & Præceptore Rege ars comiter, liberaliter, & gratiosissimè imperandi liberæ Genti, evitandique ea cuncta, quæ Libertatis Polonæ, & Legum Instituta lædere, animosque fidelium subditorum affligere possint.

Recomendârunt amanti Electoris Populi, & publico delectui Eundem Principem Propositiones comuni Libertati, comodis, Gloriæ, & Securitati totius Reipublicæ faventissimæ, quas magnanimo, & optimo Principi in signum benevolentissimi animi sui, erga Rempublicam Polonam per Illustrissimos, & Excelsissimos Ministros Plenipotentarios suos in Campo Electorali proponere placuit.

Conciliavit Vota, & favorem Ejusdem Electoris Populi in optionem Serenissimi Electi nostri etiam vicinorum Principum erga Electum Regem nostrum amicitia, & propensio, quæ Reipublicæ nostræ Polonæ bonam vicinam, pacem, & amicitiam cum iisdem pollicetur Potentiis.

QK Va 2093

Comovit nos ultimariè in Dilectionem, & Electionè hujus Principis fortitudo, auxiliúmque in armis, quæ ab hoc Potentissimo Electo in casu necessitatis contra quosvis hostes, & aggressores parata habere possumus, iis patet, ut ad instantiam Reipublicæ, cessante necessitate defensionali, protinus evacuari, nec Reipublicæ esse infesti debeant; adèd ut in hoc præsentì arduo, & difficillimo Reipublicæ tempore Electus Rex Noster solus pretiosas Libertates, Juráq; Reipublicæ reparare, & contra convulsos, & oppressores manutenere, tranquillitatem internam, & externam Patriæ redonare, saculóque nostro pacem, & quietem impertiri, conciliaréque poterit.

Hæc igitur sunt veræ, & justissimæ rationes, quæ animos Electoris Populi à STANISLAO Leszczyonio violento, & injusto usurpatore Regni averterunt, & in Electionem Serenissimi, ac Potentissimi Principis FRIDERICI AUGUSTI Regii Principis Poloniae, & Electoris Saxoniae converterunt.

Quem uti Ordines Reipublicæ liberis, & concordibus suffragiis, & fideli applausu sub Augustissimo Nomine AUGUSTI III. nuper in Campo Electorali ad Kamiennam in Regem Poloniae, & Magnum Ducem Lituaniae, annexarúm; Provinciarum Dominum nominarunt, elegeruntque, ita iidem nunc Confœderati Ordines in tuitionem, & defensionem Serenissimæ Ejus Majestatis, & avitarum Libertatum, Fortunas, vitam, & charissima quæque impendere Sacro-Sancto appromittunt voto; huncque zelum suum toti Christiano Orbi faciunt manifestum.

VD 18

m e

ne
ab
s-
a-
e-
fti
no
ias
il-
r-
a-

i-
o,
m
CI
is

li-
ne
a-
a-
t,
in
s,
aa

Box VL 2005

VD 18.

ULB Halle 3
008 559 83X

Vi. 52, 29.

Vd
2093

Veræ, & Commoventes
RATIONES,
 QUÆ
 REIPUBLICÆ CONFOEDERATÆ
 Dederunt motivum ad disapprobandam
 Pseudo - Electionem
STANISLAI
LESZCZYNII,
 ET

Salvandam communem Lib
per viam liberæ, &
 Alienæ I
Serenissimi,

AUGU
REGII P
POLO

ELEC
SAX

In Regem Regni P
 Ducem
 Dominumque anno
 ad idem Regi

